

STN	Zrozumiteľný jazyk Časť 1: Hlavné zásady a usmernenia	STN ISO 24495-1 01 0501
------------	--	---

Plain language

Part 1: Governing principles and guidelines

Langage clair et simple

Partie 1: Principes directeurs et lignes directrices

Táto slovenská technická norma je slovenskou verziou medzinárodnej normy ISO 24495-1: 2023.
Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.
STN ISO 24495-1 má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the International Standard ISO 24495-1: 2023.
It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing.
STN ISO 24495-1 has the same status as the official versions.

139833

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, 2025

Slovenská technická norma a technická normalizačná informácia je chránená zákonom č. 60/2018 Z. z. o technickej normalizácii v znení neskorších predpisov.

Národný predhovor

Obrázky a matematické výrazy v tejto STN sú prevzaté z elektronických podkladov dodaných z ISO, © 2023 ISO, ref. č. ISO 24495-1: 2023 E.

Táto STN obsahuje päť národných poznámok.

Vypracovanie

Spracovateľ: Mgr. Júlia Vrábl'ová, PhD., Bratislava

Zrozumiteľný jazyk
Časť 1: Hlavné zásady a usmernenia

ISO 24495-1
 Prvé vydanie
 2023-06

ICS 01.140.10

Obsah

	strana
Predhovor	5
Úvod	6
1 Predmet	7
2 Normatívne odkazy	7
3 Termíny a definície	7
4 Hlavné zásady	9
5 Usmernenia	9
5.1 Usmernenia k 1. zásade: Čitatelia dostanú, čo potrebujú (relevantnosť)	9
5.1.1 Prehľad	9
5.1.2 Identifikovanie čitateľov	10
5.1.3 Identifikovanie zámeru čitateľov	10
5.1.4 Identifikovanie kontextu, v ktorom budú čitatelia dokument čítať	10
5.1.5 Výber typu dokumentu alebo typov dokumentov	10
5.1.6 Výber obsahu, ktorý čitatelia potrebujú	10
5.2 Usmernenia k 2. zásade: Čitatelia dokážu jednoducho nájsť, čo potrebujú (vyhl'adateľnosť)	11
5.2.1 Prehľad	11
5.2.2 Štruktúrovanie dokumentu pre čitateľov	11
5.2.3 Používanie techník informačného dizajnu, ktoré čitateľom umožňujú nájsť požadované informácie	11
5.2.4 Používanie nadpisov s cieľom pomôcť čitateľom predvídať, čo bude nasledovať	12
5.2.5 Oddelenie doplňujúcich informácií	12
5.3 Usmernenia k 3. zásade: Čitatelia dokážu jednoducho pochopiť, čo nájdu (zrozumiteľnosť)	12
5.3.1 Prehľad	12
5.3.2 Používanie známych slov	12
5.3.3 Používanie jasne formulovaných viet	13
5.3.4 Používanie stručných viet	14
5.3.5 Používanie jasných a stručných odsekov	14

5.3.6	Prípadné používanie obrázkov a multimédií	14
5.3.7	Využívanie zdvorilosti	15
5.3.8	Zabezpečenie súdržnosti dokumentu	15
5.4	Usmernenia k 4. zásade: Čitatelia dokážu informácie jednoducho použiť (použitelnosť).....	15
5.4.1	Prehľad.....	15
5.4.2	Priebežné posudzovanie dokumentu počas jeho tvorby.....	15
5.4.3	Hĺbkové posúdenie dokumentu v spolupráci s čitateľmi.....	16
5.4.4	Pravidelné posudzovanie dokumentu na základe jeho používania	16
Príloha A	(informatívna) – Prehľad zásad a usmernení.....	17
Príloha B	(informatívna) – Vzorový kontrolný zoznam	18
Literatúra		20

Predhovor

ISO (Medzinárodná organizácia pre normalizáciu) je celosvetová federácia národných normalizačných orgánov (členov ISO). Na medzinárodných normách zvyčajne pracujú technické komisie ISO. Každý člen ISO, ktorý sa zaujíma o predmet, pre ktorý sa vytvorila technická komisia, má právo byť zastúpený v tejto technickej komisii. Na práci sa zúčastňujú aj medzinárodné, vládne alebo mimovládne organizácie, s ktorými ISO nadviazala pracovný styk. ISO úzko spolupracuje s Medzinárodnou elektrotechnickou komisiou (IEC) vo všetkých záležitostiach normalizácie v elektrotechnike.

Postupy použité pri tvorbe tohto dokumentu, ako aj tie, ktoré sú určené na jeho ďalšie udržiavanie, sú opísané v smernici ISO/IEC, Časť 1. Do úvahy sa majú vziať najmä rozdielne kritériá schvaľovania pri rôznych typoch dokumentov ISO. Tento dokument bol vypracovaný podľa edičných pravidiel smernice ISO/IEC, Časť 2 (pozri www.iso.org/directives).

ISO upozorňuje na možnosť, že uplatňovanie tohto dokumentu môže zahŕňať použitie patentu/patentov. V súvislosti s tým ISO nezaujíma žiadne stanovisko týkajúce sa dôkazu, platnosti alebo použiteľnosti akýchkoľvek nárokových patentových práv. Ku dňu zverejnenia tohto dokumentu ISO nedostala oznámenie o patente/patentoch, ktoré môžu byť potrebné na používanie tohto dokumentu. Používatelia sú však upozornení na skutočnosť, že toto nemusia byť najnovšie informácie, ktoré možno získať z patentovej databázy dostupnej na www.iso.org/patents. ISO nenesie zodpovednosť za identifikáciu ktoréhokoľvek alebo všetkých takýchto patentových práv.

Akákoľvek obchodná značka použitá v tomto dokumente slúži len na informáciu pre používateľa a neznamena jej schválenie organizáciou ISO.

Vysvetlenie dobrovoľného charakteru noriem, významu špecifických termínov a výrazov týkajúcich sa posudzovania zhody, ako aj informácií o väzbe ISO na princípy Svetovej obchodnej organizácie (WTO) uplatňované pri odstraňovaní technických prekážok obchodu (TBT) pozri na www.iso.org/iso/foreword.html.

Tento dokument vypracovala technická komisia ISO/TC 37 – jazyk a terminológia.

Zoznam všetkých častí súboru ISO 24495 sa nachádza na webovom sídle ISO.

Akákoľvek spätná väzba alebo otázky k tomuto dokumentu sa majú adresovať národnému normalizačnému orgánu používateľa. Úplný zoznam týchto orgánov sa uvádza na: www.iso.org/members.html.

Úvod

Zrozumiteľný jazyk predstavuje spôsob komunikácie, ktorý čitateľov kladie na prvé miesto. Berie do úvahy:

- čo čitatelia chcú a potrebujú vedieť;
- úroveň záujmu, odbornosti čitateľov a ich čitateľských zručností;
- kontext, v ktorom budú čitatelia používať tento dokument.

Zrozumiteľný jazyk čitateľom umožňuje získať informácie, ktoré potrebujú, porozumieť týmto informáciám a používať ich. Zrozumiteľný jazyk sa teda zameriava skôr na to, ako efektívne dokážu čitatelia dokument použiť, než na mechanické záležitosti, ako sú napríklad vzorce na určenie stupňa čitateľnosti textu.

Výsledky rozsiahlych štúdií potvrdzujú, že používanie zrozumiteľného jazyka šetrí čitateľom aj organizáciám čas alebo peniaze (prípadne oboje). Zrozumiteľný jazyk je v komunikácii efektívnejší a prináša lepšie výsledky. Okrem toho zrozumiteľný jazyk uprednostňujú aj čitatelia. Pre organizácie je zrozumiteľný jazyk dôležitým nástrojom na budovanie dôvery u čitateľov. A v konečnom dôsledku aj preklad dokumentov napísaných zrozumiteľným jazykom je oveľa efektívnejší.

Tento dokument pomôže autorom zostavovať texty, prostredníctvom ktorých budú s cieľovou skupinou komunikovať efektívne. Vzťahuje sa na väčšinu písaných jazykov a odráža najnovší výskum zrozumiteľného jazyka a skúsenosti odborníkov na zrozumiteľný jazyk. Pozri odkaz [3] na výskum v súvislosti so zrozumiteľným jazykom.

Zrozumiteľný jazyk však nemožno zamieňať za jednoduchý jazyk. Zrozumiteľný jazyk sa môže používať v dokumentoch určených pre širokú verejnosť, zatiaľ čo jednoduchý jazyk sa používa v dokumentoch určených pre ľudí, ktorí majú problémy s porozumením písaného textu. Ich ťažkosti môžu byť spôsobené zdravotným stavom, nedokonalým ovládaním daného jazyka alebo inými dôvodmi.

1 Predmet

V tomto dokumente sú stanovené hlavné zásady a usmernenia na vypracovanie dokumentov v zrozumiteľnom jazyku. Usmernenia podrobne opisujú, ako možno tieto zásady interpretovať a uplatniť.

Tento dokument je určený každému, kto vytvára alebo pomáha vytvárať dokumenty. Najlepšie využitie zrozumiteľného jazyka je v dokumentoch, ktoré sú určené širokej verejnosti, je však vhodný aj pri písaní technických textov, tvorbe legislatívy alebo používaní kontrolovaných jazykov.

Tento dokument sa vzťahuje na väčšinu, ak nie na všetky písané jazyky, ale uvádza príklady iba z anglického jazyka.*

Hoci tento dokument zahŕňa základné prvky zrozumiteľného jazyka, má aj niektoré zámerné obmedzenia ako napríklad:

- Nezahŕňa všetky typy komunikácie. Vzťahuje sa len na tlačené alebo digitálne informácie, ktoré majú primárne podobu textu.

POZNÁMKA 1. – Tento dokument však môže byť prospešný aj pre tvorcov iných typov komunikácie, napríklad podcastov a videí.

- Nezahŕňa existujúce technické návody týkajúce sa prístupnosti a digitálnych dokumentov, hoci sa môžu vzťahovať na oba typy dokumentov.

POZNÁMKA 2. – V prípade návodov o prístupnosti, autori digitálnych dokumentov môžu zvážiť aj usmernenia k prístupnosti webového obsahu^[4] a EN 301 549^[2].

2 Normatívne odkazy

V tomto dokumente nie sú normatívne odkazy.

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN

* NÁRODNÁ POZNÁMKA 1. – Príklady z anglického jazyka sú preložené do slovenského jazyka.